

NİKOL PAŞINYAN'IN BİRİNCİ DÜNYA SAVAŞININ
SONA ERMESİ ETKİNLİĞİNDE YAPTIĞI KONUŞMA
1915 OLAYLARI İLE İLGİLİ NİYETLERİNİ ORTAYA
KOYMAKTADIR

AVİM

Analiz No : 2018 / 36

20.12.2018

Ermenice ve İngilizce olarak iki dilde yayımlanan Asbarez gazetesi ve The Armenian Mirror Spectator isimli dergi (ABDde basılmaktadır), Ermenistan Başbakanı Nikol Paşinyan'ın geçtiğimiz Kasım ayında Birinci Dünya Savaşının sona ermesinin yüzüncü yılı münasebetiyle düzenlenen Paris Barış Panelinde yaptığı konuşmanın tam metnini yayımladılar.[1]

Paşinyan konuşmasında esas olarak 1915 olaylarına değinmekte ve söz konusu olayları soykırım olarak nitelendiren çarpıtılmış Ermeni görüşlerini yinelemektedir. Adıgeçen ayrıca Ermenistan-Azerbaycan Dağlık Karabağ anlaşmazlığına dolaylı olarak atıf yapmaktadır. Bu bağlamda, Wilsonun 14 noktasında ortaya konulan halkların kendi kaderini tayin hakkını belirttikten sonra, Dağlık Karabağ halkının onlarca yıldır süren kendi kaderlerini tayin etme mücadelesini ön plana çıkarmaktadır.

Yukarıda belirtilen haberlere göre, Paşinyan konuşmasından sonra tarihçi Hayk Demoyan'ın Ermeni Soykırımı: Dünya Medyasında Birinci Sayfa Haberi başlıklı görsellerle örneklendirilmiş kitabını Barış Kütüphanesinde yer alması için Ermenistan'ın katkısı olarak sunmuştur.

Paşinyan konuşmasında gerçeklerle veya kanıtlarla haklılığı kanıtlanmamış şu şekilde bir tümce kullanmıştır: Birinci Dünya Savaşı sırasında müttefik devletler ilk kez olan biçimde insanlığa ve medeniyete karşı suçlar tanımını kullanmışlar, buradan hareketle 1,5 milyon Ermeninin yok edilmesi hususunda Osmanlı yönetenlerini suçlamışlardır. Daha sonra, bu korkunç cürüm 20inci yüzyılın ilk soykırımı olarak nitelendirilmiştir.

Yukarıda yer alan tümcenin insanlığa ve medeniyete karşı suçlar ile ilgili ilk bölümü Birleşmiş Milletler Soykırımı Önleme ve Koruma Sorumluluğu Ofisi ana sayfasında yer alan insanlığa karşı suçlar terimine dair şu şekildeki tümceden esinlenmiş gibi görünmektedir:

Kavram resmi olarak uluslararası düzeyde ilk kez 1915te Müttefik ülkeler (Fransa,

Büyük Britanya ve Rusya) tarafından Osmanlı İmparatorluğundaki toplu öldürmeleri kınamak üzere bildiri yayımlandığında kullanılmış görünmektedir.[2]

Paşinyanın yukarıda alıntısı yapılan tümcesinin içeriği ile ilgili olarak üç noktaya değinilmesine gereksinim bulunmaktadır. Birincisi, adigeçen insanlığa karşı suçlar terimini çarpıtmakta ve bunun yerine insanlığa ve medeniyete karşı suçlar terminolojisini kullanmaktadır.

İkinci olarak, hiçbir kaynak göstermeden, kendi kullandığı terminoloji şekline (insanlığa ve medeniyete karşı suçlar) dair tanımın" ilk kez Birinci Dünya Savaşı sırasında Müttefik Güçler tarafından kullanıldığını iddia ediyor. Paşinyan bu terimi büyük olasılıkla, Laheydeki T.M.C. Asser Enstitüsü tarafından sahiplenen ve idame ettirilen Uluslararası Suçlar Veri Tabanında (ICD) yer alan bilgiye dayanarak kullanıyor.[3] Sözkonusu web sayfası insanlığa karşı suçlar tabiri uluslararası olarak ilk kez Büyük Britanya, Fransa ve Rusya hükümetlerinin 1915 bildirisinde kullanılmıştır ifadesine yer vermektedir. Anılan sayfa sözde 1915 bildirisinin örneğini de yayımlamaktadır. Ancak, web sayfası tarafından yayımlanan belge ABD Dışişleri Bakanlığı tarafından Osmanlı İmparatorluğundaki ABD Büyükelçiliğine gönderilen telgrafın örneğidir ve bu örnek Müttefik Güçler tarafından yayımlanmış bir bildiri olarak telakki edilemez. Ayrıca, 1915 olayları ile ilgili olarak ortalıkta dolaşan sahte belgeler dikkate alındığında belgenin doğruluğu tartışmalıdır. Bu nedenle, yukarıda belirtilenler ışığında, Birleşmiş Milletler Soykırımı Önleme ve Koruma Sorumluluğu Ofisi ana sayfasında yer alan yukarıda alıntısı yapılan atfa karşı çıkılmasına gereksinim bulunmaktadır.

Üçüncü olarak, Paşinyan, Almanya İmparatorluğu tarafından 1904-1908 yılları arasında bugünkü Namibya topraklarında Herero ve Nama halklarına karşı yürütülen askeri yok etme harekâtına atıfta bulunmayı ihmal etmektedir. Bilindiği gibi, Alman sömürge yönetimine karşı isyan eden Herero ve Nama kabilelerine karşı yok etme emri yayımlanmış ve bu kabileler sistematik yok etme harekâtına maruz kalmışlardır. Namibya halkı bugün bu olayları soykırım olarak nitelendirmektedir.[4] Ancak, Paşinyanın bu hususu ihmal etmesi mazur görülebilir. Zira soykırım terimi 1948te BM ile ortaya çıkmıştır ve soykırım sadece 1948 Soykırım Sözleşmesinde belirlenen şekilde yetkili mahkemeler tarafından isnat edilebilir.

Paşinyanın konuşmasındaki çarpıcı bir nokta, Bosna-Hersek'te Boşnaklara karşı uygulanan Srebrenitsa soykırımına atıf yapılmasının ihmal edilmesidir. Adigeçen bu bağlamda, Kamboçya, Ruanda soykırımları, Orta Doğuda Hristiyanlar ve Yezidilere yönelik soykırımlar, Rohingya halkına yönelik şiddete değinmektedir. Nikol Paşinyanın Laheydeki eski Yugoslavya için Uluslararası Ceza Mahkemesinin 1995de Srebrenitsadaki toplu öldürmelerin soykırım oluşturduğuna karar verdiğini hatırlaması gerekir.

Nicol Paşinyanın Paris Barış Panelinde yaptığı konuşma, değişiklik ve dürüstlük konusundaki açıklamalarına karşın 1915 olaylarına ilişkin eskimiş yanıltıcı Ermeni görüşlerini ve temelsiz iddiaları sürdürdüğü hususunda talihsiz bir hatırlatmadır.

[1] In Solemn Paris Ceremony, Macron Leads Armistice Commemorations, *Mirror Spectator* , 17 Aralık 2018; Pashinyan Hightlights Armenian Genocide, Wilsons 14 Points in Address at Armistice Event, *Asbarez*, 12 Kasım 2018, <http://asbarez.com/176150/pashinyan-highlights-armenian-genocide-wilsons-14-points-in-address-at-armistice-event/>.

[2] Crimes Against Humanity, United Nations Office on Genocide Prevention And The Responsibility To Protect, erişim 17 Aralık 2018, <http://www.un.org/en/genocideprevention/crimes-against-humanity.html>.

[3] International Crimes Database, Crimes against humanity, t.y., erişim 17 Aralık 2018.

[4] Mehmet Oğuzhan Tulun, Germanys Test With Genocide, *Center for Eurasian Studies (AVİM)*, 17 Aralık 2017, <https://avim.org.tr/Blog/GERMANY-S-TEST-WITH-GENOCIDE-HURRIYET-DAILY-NEWS-17-11-2017>.

Yazar Hakkında :

Atıfta bulunmak için: AVİM, . 2026. "NİKOL PAŞINYAN"IN BİRİNCİ DÜNYA SAVAŞININ SONA ERMESİ ETKİNLİĞİNDE YAPTIĞI KONUŞMA 1915 OLAYLARI İLE İLGİLİ NİYETLERİNİ ORTAYA KOYMAKTADIR." Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM), Analiz No.2018 / 36. Aralık 20. Erişim Mayıs 09, 2026. <https://www.avim.org.tr/tr/Analiz/NIKOL-PASINYAN-IN-BIRINCI-DUNYA-SAVASININ-SONA-ERMESI-ETKINLIGINDE-YAPTIGI-KONUSMA-1915-OLAYLARI-ILE-ILGILI-NIYETLERINI-ORTAYA-KOYMAKTADIR>

Süleyman Nazif Sok. No: 12/B Daire 3-4 06550 Çankaya-ANKARA / TÜRKİYE

Tel: +90 (312) 438 50 23-24 • **Fax:** +90 (312) 438 50 26

@avimorgtr

<https://www.facebook.com/avrasyaincelemelerimerkezi>

E-Posta: info@avim.org.tr

<http://avim.org.tr>

© 2009-2025 Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM) Tüm Hakları Saklıdır